

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitvlvm I. Inhærentes.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

possessionem ex actione personali, ut pignoris loco teneat, usucapere non potest, cum non ut sua teneat, uti annotavit *gl. fin. hic*. Veruntamen si per 30. annos debitor non compareat, ad ostendendum indebitum, tum cadit iure suo, cum omnis actio longissimi temporis præscriptione tollatur. *l. 3. C. de præscriptione 30. vel 40. annorum.*

Nota II. Qui non suo sed alieno nomine rem possidet ut depositarius, commodatarius, colonus, creditor tenens rem in pignus, si reali actione conveniatur, Dominum, seu eum ad quem respertinet nominando iudicium evitat. Excipe si non de ipsa re secundum se, sed de iure pignoris v. g. agatur, quia actor dicit se priorem potioreque hypothecam habere, hoc casu ipsemet creditor se defendere debet, quemadmodum & in emphyteuta, si de emphyteusi, adeoque proprio eius iure agatur, si tamen præiudicium etiam Domini vertatur, tum is vocari debet. Videatur *Panorm. hic. n. 23.*

Restat quæstio. Si Clericus suum aut Ecclesiæ prædium locavit agricolæ, & aliquis illud ut suum vindicare velit, colonus autem laicus denuntiet hoc Clerico locatori, utrum is teneatur se sistere coram iudice sæculari ipsius coloni. Resp. Negativè, cum *Joan. Andrea hic & Imol. colum. 2.* Quia iudicium, cum colono, qui nominando Dominum declinatoriam exceptionem opponit, nondum cœsetur cœptum esse, quare novus libellus offerri debet clerico Domino apud suum iudicem, videlicet Ecclesiasticum. Sed alia ratio est, si Clericus prædium laico vendiderit, quod postea tertius tanquam suum vindicet, nam hoc casu actio mota est contra emptorem laicum, quem si defendere velit Clericus venditor, ne ille evincatur, coram iudice Rei id agere debet, cuius causâ directè ac principaliter agitur, quæ est mens glossæ in *cap. Clericum. 17. q. 1. Panorm. hic. n. 28.*

TITVLVS VII. DE JURAMENTO CALUMNIÆ.

Ost litis contestationem, proximum est, ut iuramentum de Calumnia (supple, non inferenda) præstetur, uti colligitur ex *l. 1. & penult. h. tit. & lib. 2. Cod. tit.*

59. Ubi dicitur iusjurandum propter Calumniam (supple vitandam) quo sensu & Apostolus dixit. *1. Cor. 7. Propter fornicationem autem (evitandam) unusquisque suam uxorem habeat*, id est, secum habeat, & non se separet.

CAPITVLVM I.

Inhærentes.

PARAPHRASIS.

Quæstio exorta erat, utrum Clerici in iudicio jurare debeant, quam Honorius II.

ait inter graviores causas numerandam, & ideo ab ipsomet Pontifice decidendam esse. Ex una parte in Cæsareo Cod. à Martino Imp. cautum reperitur, ut Clericus in iudicio Iusjurandum non præstet. *l. Quod Clericis. 25. Verb. quod si lis C. de Episc. & Cleric.* sed alibi, videl. in authent. *Principales. C. de juramen.* propter Calumniam Iust. Imperat. jubet, ut principales personæ in litis exordio iuramentum præstent, quamobrem quibusdam visum est, Martiani rescriptum speciale censendum esse, quia non ad omnes clericos, sed solum ad Constantinopolitanos emanavit. Sed ait Honorius II. Henricum Imperatorem rectè interpretatum fuisse: quam interpretationem ipse quoque suâ autoritate corroborat, videlicet, decretum illud Martianum, ad universum

versum Clerum pertinere, cū enim Iustinianus dixerit, quod Canonēs vim legum obtinere debeant, *authent. de Ecclesiast. titulis in princip. junct. gl. Collat. 9.* at verò factis Canonibus statutum reperitur, ut Clerici omnino jurare non debeant; ita directè inferitur, quod totus ordo Clericalis à juramento calumniæ immunis sit; tenor autem constitutionis Henrici Imperatoris est iste: Definimus: ut nec Episcopus, nec Presbyter, nec cujuscunque Ordinis Clericus, nec Abbas, nec Monachus nec Sanctimonialis, in quacunque controversia, seu criminali seu civili jusjurandum subire compellatur, sed alijs idoneis defensoribus (seu Syndicis) si Ecclesiæ suæ expedire judicaverint, huiusmodi jurandi officium delegare liceat. Adhibet verò moderationem Pontifex, quod Episcopum jurare non oporteret, nisi ei Papa licentiam dederit, alios verò Clericos jurare non posse, nisi Prælatuseorum consenserit.

S V M M A R I U M.

1. *Quæstiones de Iuribus, obligationibus & immunitatibus Clericorum definire, spectat ad Pontificem.*
2. *Juramentum Calumniæ ordinariè statim post litis contestationem fit.*
3. *Quandoque etiam ante, & qua in hoc differentia.*
4. *Rescriptum Principis maximè favorabile ab una persona vel communitate extendi debet ad aliam similem, nisi ex speciali causa prodijt.*
5. *Nomine Clericorum intelliguntur etiam religiosi in favorabilibus.*
6. *Juramentum Calumniæ quid sit, & quid involvat?*
7. *Clericis non est absolutè prohibitum jurare.*
8. *Episcopi tamen & Presbyteri non faciè debent jurare.*
9. *Nullus autem Clericus privilegio fori gaudens debet sine Prælati sui licentia juramentum præstare coram iudice laico; quamvis possit extra iudicium, v. g. in*

contractu, & coram Iudice Ecclesiastico etiam debeat.

10. *Apud iudicem Laicum interponit juramenti loco suam fidem & ordinem sacrorum; vel si per procuratorem agit, jurat etiam per illum, & quam ratione?*

NOTA I. Si de iuribus, obligationibus, aut immunitatibus ordinis Clericalis quæstio oriatur, ad Pontificem pertinet definire.

Nota II. Juramentum Calumniæ in Principio litis præstandum est, videlicet post litis contestationē antequam positiones ab actore afferantur. *Authent. Hoc Sacramentum C. de Iureiur. propt. Calum. dando.* Quare dicunt DD. quod positiones medio juramento, seu juratō iudici exhiberi debent, & similiter responsiones Rei tanquam informatas juramento fieri oportet. Quæ de re *Gaius l. 1. observ. 19. num. 10.* Verumtamen, si talis ordo non observetur, ut videlicet juramentum Calumniæ post positiones edatur, non idèd vitiatur processus, uti constat ex *cap. 1. h. 1. in 6.* & notat *gl. in c. 2. Not. 1. de Confessis. in 6.* Ceterum etiam ante litis contestationem, si Reus exceptionem dilatoriam opponat, juramentum de Calumniæ exigitur, videlicet ut juret, quod non subterfugendi causâ excipiat, sed putans se justam causam habere, uti docet *Tancredus lib. 3. t. 2. §. 3.* & sumitur ex *c. Literas. 13. verb. propterea. de restitut. spol.* Verum in eo differt juramentum, quod ante litis contestationem præstatur, ab eo quod postquam illud specificè fit super una v. g. exceptione, quæ lite nondum contestata probanda est, hoc autem fit super totâ causa seu controversia. Verumtamen etiam in litis progressu, quoties iudici videbitur, juramentum malitiæ exigi poterit, videlicet, quod non malitiosè petatur dilatio, aut proponatur exceptio. *c. 2. §. ult. junct. gl. h. 1. in 6.*

Nota III. Rescriptum Principis præsertim favorabile, datum ad certam personam aut communitatem extendi etiam debet ad alias similes, seu quæ eiusdem generis ac iuris sunt, nisi appareat ex speciali causa aut favore

favore prodijſſe, ita docent *DD. in l. 1. ff. de Conſtitut. Princ.*

Nota IV. Nomine Clericorum in materia favorabili comprehenduntur etiam religioſi, ita ſumitur ex h. c. quia Conſtitutio Gratiani, quod Clerici ad jurandum in judicio compelli non debeant, Henricus Imperator, & poſt eum Honorius II. interpretantur etiam de Religioſis utriuſq; ſexſis. pro majori intellectu,

Quæritur I. Quid ſit Juramentum de Calumnia. Reſp. Cùm actor jurat, non calumniandi animo ſe litem movere, ſed exiſtimando ſe habere bonam cauſam, & viciffim Reus, quod reſiſtat Actori, exiſtimando ſe jus habere *l. 2. C. h. & junct. Authent.* alia quedam huic juramento anneſtuntur, & Gloſſa his verſibus comprehendit:

*Illud juretur, quod ſi ſibi juſta videtur,
Et ſi quæretur, verum non inſicietur.*

*Nil promittetur (pro victoria litis) nec
falſa probatio detur,*

Ut ſi tardetur dilatio nulla petetur.

Quæritur II. Vtrum Clericis jurare prohibitum ſit?

Reſp. & Dico I. Abſolutè loquendo, non eſt eis prohibitum juramentum, cùm ſit actus bonus & Religioſus, ſi tres Comites habeat, Veritatem, Juſticiam & Judicium. *cap. Eſt Chriſtus. 26. de jurejurando.*

Dico II. Epifcopi & Presbyteri, facili de cauſa jurare non debent, ſed ſi maior aliqua neceſſitas poſtulet. ita *S. Thom. 2. 2. q. 89. a. 10.* & habetur *in c. 4. cit. q. 5.*

Dico III. Clerici qui fori priuilegio gaudent, non debent abſque Eccleſiaſtici Prælati licentia juramentum præſtare coram judice laico, ita habetur *in c. penult. 22. q. 5.* Nec deſunt, qui exiſtimant, id ſolum hoc capitulo vetari, ne Clerici coram judice ſeculari litigantes, ad jurandum in propria perſona compellantur, uti videre eſt apud *Innoc. hinc, & Silueſt. verb. juramentum. 2. q. 9.* nam juramentum judiciale, eſt coactiuum & neceſſariũ, quod cum auctoritate judicis partibus imponitur, non eſt autem conueniens, ut laicus ſibi in Clericos auctoritatem uſurpet ſine conſenſu Prælati, uti tradit *glanc. c. pe-*

mult. Verb. Laico. At verò in contractibus cum laico inſtitutis, nihil vetat Clericum jurare. *arg. c. 2. de fideiſſor.* Cùm tale juramentum voluntarium ſit, ut *Innoc. hinc notans n. 2.*

Dico IV. Certum eſt, quod Clerici in judicio Eccleſiaſtico, exigente ſuperiore ſuo juramentum calumniæ, & ſimilia judicialia præſtare debent, uti conſtat ex *cap. In pertractand. & c. Ceterum. h. t.* Sin verò coram Prælato non ſuo litem habeant, videntur indigere Ordinarij ſui licentiã, ad jurandum de Calumnia. *Arg. h. c.* & habetur expreſſius *in Concil. Lateran. ſub Alexandro III. in appendic. ubi de juramento Calumnia.* Verùm id in pleriq; Eccleſiis nõ obſeruatur, ſed indifferenter ab omnibus in foro Eccleſiaſtico litigantibus juramentum calumniæ exigitur.

Dices, æqualis vtriuſque litigantis conditio eſſe debet; ſi itaque laicus Reus coram judice ſeculari de calumnia jurare cogitur, ſequitur quod & Actor Clericus ſimiliter jurare debeat. Reſp. Huic rei duobus remediis ſuccurri poſſe. 1. Ut à Sacerdotibus aliisq; perſonis ſacris in judicio ſeculari perſonaliter agentibus, fides ſeu ſponſio petatur, *Bei ihren Geiſtlichen Ehren vnd Würden/juxta cit. cap. Si quis Presbyter.* Vbi aperte ſignificatur, talem fidei interpoſitionem non eſſe juramentum, quamvis non minùs à talibus excellentibus perſonis obſervari debeat, quàm alij juramenta ſua obſervant. 2. Ut per procuratorem in judicio agant, tunc verò diſtinguendum eſt, num Eccleſiæ cauſa agatur, an propria ipſius Clerici, ſi primum, neceſſe non eſt, ut ipſe Clericus v. g. Abbas Monafterij juret, ſufficit ſi Syndicus vel Procurator Eccleſiæ generaliter conſtitutus, juramentum calumniæ præſtet, uti habetur *in c. Imperatorum, & c. ult. h. t.* Sin autem ſecundum, tum Clericus Procuratorem conſtituere poteſt cum ſpeciali mandato jurandi in animam etiam ipſius conſtituetis, juxta *cap. ult. h. t. in 6.* Idem minùs inde censetur, ut Clericus per aliam perſonam juret, quàm ſi ipſemet coram judice ſeculari juramentum præſtet, ut hinc obſervat *Panorm. n. 20.*